Gävle
KOMMUN

Månadsrapport till nämnd

Socialnämnden

Sep 2026

2026-10-12
Diarienummer: 26SON5
Handläggare: Emma Edorsson

Gävle
KOMMUN

Innehållsförteckning

1 Resultatrapport.....3

2 Resultat 3

3 Årsprognos 9

4 Investeringsverksamhet 10

5 Sammanfattande kommentarer till kommunstyrelsen (FU).....10

Gävle KOMMUN

1 Resultatrapport

Resultatrapport, tkr Socialnämnden	Utfall 202601-202609	Budget 202601-202609	Avvikelse mot budget	Förändring % 2025 / 2026	Budget 202601-202612
Intäkter					
Taxor och avgifter	3 738	4 505	-767	-22,9%	6 007
Hyresintäkter	4 180	5 246	-1 067	-19,9%	6 995
Statsbidrag	21 728	13 944	7 783	30,6%	18 692
Övriga intäkter	26 457	22 435	4 022	16,5%	30 223
Kommunbidrag	522 112	522 112	-0	1,6%	696 149
Summa intäkter	**578 214**	**568 242**	**9 972**	**2,6%**	**758 066**
Kostnader					
Personalkostnader	-294 960	-308 217	13 257	4,1%	-411 607
Inhyrd personal och konsulter	-13 179	-1 845	-11 334	260,6%	-2 460
Bidrag och transfereringar	-9 630	-19 559	9 929	7,6%	-26 079
Köp av verksamhet och entrepren	-232 933	-180 330	-52 602	25,5%	-245 610
Hyror och fastighetskostnader	-28 652	-30 453	1 801	-17,0%	-40 664
Övriga kostnader	-23 026	-18 552	-4 474	25,3%	-24 736
Material och förbrukning	-2 405	-2 282	-124	9,9%	-3 042
Fordon och transporter	-2 257	-1 701	-556	52,9%	-2 268
Måltider	-571	-564	-7	10,1%	-756
Avskrivningar och intern ränta	-656	-633	-23	4,3%	-844
Summa kostnader	**-608 269**	**-564 135**	**-44 133**	**12,8%**	**-758 066**
Resultat	**-30 055**	**4 107**	**-34 161**		**0**

2 Resultat

Sammanfattning av resultatet för socialnämnden, september 2026

Ackumulerat resultat uppgår till -30,1 mnkr för hela nämndens ansvarsområde. Utfallet avviker mot budget med -34,2 mnkr.

I huvudsak kan avvikelsen mot budget kopplas till HVB-placeringar. Redan under hösten ökade antalet placeringar och en stor del av dessa är nya/för nämnden tidigare ej kända ungdomar. Vid en jämförelse med samma period förra året är utfallet högre i år. Kostnaderna för öppna insatser/stödinsatser har dock minskat i förhållande till föregående år. Ambitionen av de besparingar som gjordes efter beslut som fattades 2024 kvarstår. Det innebär att nämnden strävar efter att ha så få placeringar som möjligt eller kortare placeringstider och att tillgodose vårdbehoven genom egna öppenvårdsinsatser.

Kommunstyrelsen har i februari beslutat tillföra nämnden kompensation för helårseffekt av hyror och kapitaltjänstkostnader för investeringar gjorda under 2025 med 193 tkr inklusive omfördelning på delegation enligt punkt 16 i kommunplanen. I juni beslutades

att ytterligare 10 mnkr föras till nämnden där; 5 mnkr avsätts för bland annat förstärkning till det förebyggande arbetet och 5 mnkr för arbetet med att motverka hemlöshet, se 26KS278.

Kommentarer och åtgärder till större avvikelser i resultatet per verksamhetsområde

Utredning vuxen -15,0 mnkr (aug -12,2 mnkr)

Avvikelsen beror på att kostnader för externa köp fortsatt är höga, framför allt SoL-placeringar. Många av placeringarna på Utredningsenhet Vuxen hänförs från placeringar som gjorts av Utredningsenhet Ungdom från början. Många placeringar sker utanför upphandlade avtal, dels på grund av vårdbehov, dels av tidsskäl. Detta medför ökade kostnader.

Kartläggning görs i varje enskilt ärende för att eventuellt kunna avsluta placeringar till förmån för egen regi.

En granskning av ökningen av placeringar har gjorts. Löpande sammanställningar av aktualiseringsdata för vuxna (vid vilken ålder man aktualiseras inom socialtjänsten) visar genomgående en genomsnittsålder på 35 – 40 år. Socialtjänsten möter personer med en missbruksproblematik förhållandevis sent, när missbruket har eskalerat och de sociala konsekvenserna har blivit stora. Inga tendenser skönjas att socialtjänsten möter yngre personer. Även här krävs ett närmare samarbete med regionen där konsekvenser av samsjuklighetsreformen förhoppningsvis kan förändra detta tillstånd, det vill säga att fler unga vuxna med allvarligt riskbruk får stöd och hjälp i ett tidigare skede.

I maj föreslogs nämnden fatta beslut om att även göra det enklare för personer med skadligt bruk och beroende att söka vård och behandling till öppenvårdsenhet Vuxen. En förhoppning är att det kan leda till att nå vissa målgrupper i ett tidigare skede. Dessutom behöver verksamheten fortsätta det regelbundna arbetet med att utveckla öppenvårdsinsatserna utifrån individernas behov.

Åtgärder fokuserar på att:

- skapa sammanhållna stödinsatser mellan olika verksamheter,
- prioritera hemtagning från placeringar och erbjuda stöd i egen regi via öppenvårds- eller boendeinsatser.

- utveckla motivationsarbetet på våra stöd- och tillsynsboenden.
- stärka det förebyggande arbetet kring skadligt bruk och beroende.
- förbättra uppföljning och kvalitet genom nya funktioner och tydligare arbetsprocesser.

Utredning barn -5,5 mnkr (aug -4,3 mnkr)

Personalkostnader visar ett överskott mot budget till följd av vakanser, men detta har fått till följd att externa konsulter behöver köpas in. Huvuddelen av minusavvikelsen utgörs av placeringskostnader (HVB). Jämfört med samma period förra året är de externa köpen ca 4 mnkr högre i år. Utredningsenhet Barn har under året gjort flera placeringar av små barn tillsammans med föräldrar. Det finns i dessa ärenden omfattande riskfaktorer kopplat till barn med stora skyddsbehov och föräldrar med föräldrasvikt.

Åtgärder fokuserar på att:

- stärka öppenvården och arbetet med familjer på hemmaplan,
- utveckla samverkan mellan utredning, öppenvård och förebyggande verksamheter,
- förstärka arbetet med unga i riskzon eller med kriminell problematik,
- skapa bättre förutsättningar för kortare placeringstider och tidigare hemflytt,
- utreda möjligheterna till egna boende- och HVB-lösningar i kommunen.

Rekryteringsenheten +4,5 mnkr (aug +3,8 mnkr)

Arbetet med att inventera nätverket (på uppdrag av mottagningsenheten samt utredningsenheterna) har påverkat köpen av konsulentstödda jourhem i positiv riktning. Budgeten reducerades inför 2026, och kostnaden har fortsatt att minska.

Ersättningen i form av arvode och omkostnader till uppdragstagare ligger på ungefär samma nivå jämfört motsvarande period förra året, och mot budget ett överskott.

Utredning ungdom -33,9 mnkr (aug -28 mnkr)

Kostnaden för HVB-placeringar har fortsatt att öka under året och står av kända skäl för den stora avvikelsen. Det har varit svårt att tillgodose alla vårdbehov med befintliga

öppenvårdsinsatser.

I den senaste granskningen som gjorts har kategorin omsorgsbrist blivit den vanligaste orsaken till placeringar. Här behövs en närmare analys. Antalet nya placeringar har minskat under året, antalet omplaceringar samt andelen LVU har ökat. Detta tyder på att de ungdomar som placerats har en omfattande problematik. Det finns risker att avsluta dessa med hemmaplanslösningar om inte noggranna riskbedömningar görs. Bland ungdomar med kriminell problematik är det många ärenden där socialtjänsten inte haft tidigare kännedom. Samhällsutvecklingen är oroväckande och det finns inga signaler om att rekrytering av unga till organiserad brottslighet minskar. Målgruppen har breddats och de förebyggande insatserna har i många fall inte lyckats identifiera.

Granskningar och erfarenheter från den operativa nivån visar en än mer oroande samhällsutveckling. Bland ungdomar med kriminell problematik är det många ärenden där det inte funnits någon tidigare kännedom inom nämndens verksamheter. Signalerna kring rekrytering av unga personer till gängkriminalitet är alarmerande. Målgruppen för rekrytering till den organiserade brottsligheten har breddats som har varit svåra att identifiera genom sektorns förebyggande arbete.

För att stärka samarbetet med regionen har en workshops aktiverats som kommer genomföras den 20 oktober. Där kommer fokus vara på förbättrade arbetssätt i gemensamma team kring unga med psykisk ohälsa som är placeringsnära.

Sektorn har igångsatt ett utvecklingsarbete där hela kommunkoncernen involverats. Syftet är att kunna stärka insatserna på hemmaplan för ungdomar där det finns risker att utveckla en kriminell livsstil. Arbetet med att stärka skyddsfaktorerna lyckad skolgång/sysselsättning, meningsfull fritid och tryggare hemförhållanden behöver stärkas ytterligare.

Enheten har erhållit statsbidrag från Socialstyrelsen (subventionering av placeringar) samt från migrationsverket (ensamkommande) som minskar avvikelsen (+5,2 mnkr).

Personalkostnaderna överstiger budget, vilket beror på hög arbetsbelastning, vilket mynnat ut i höga övertidskostnader. Tidigare har man kunnat få hjälp av andra enheter vilket nu inte är möjligt. Utöver det så har enheten kostnader för inhyrd personal, vilket fortsätter året ut (tre konsulter). En iakttagelse är att UEU i högre utsträckning nyttjar övertid och mindre på externa konsulter i jämförelse med UEB och UEV.

Åtgärder fokuserar på att:

- stärka öppenvården och arbetet med familjer på hemmaplan,
- utveckla samverkan mellan utredning, öppenvård och förebyggande verksamheter,
- förstärka arbetet med unga i riskzon eller med kriminell problematik,
- skapa bättre förutsättningar för kortare placeringstider och tidigare hemflytt,
- utreda möjligheterna till egna boende- och HVB-lösningar i kommunen.

Familjehemsenheter +3,0 (aug +1,5 mnkr)

Kostnader för inhyrda konsulter har gett en merkostnad på myndighet, men som till viss del kompenseras av vakanser på egen personal. Den stora plusavvikelsen på personalsidan utgörs dock av att kostnaden för uppdragstagare på FES är lägre än budgeterat, vilket beror på att överflyttningen till egna familjehem inte ökat i den omfattning som önskats. Köp av konsulentstödda familjehem ligger på en förhållandevis stabil nivå, och visar ett överskott mot budget. I jämförelse med samma period förra året har kostnaden minskat. En mindre minusavvikelse på statsbidrag för ensamkommande.

Nyckeln är att lyckas bemanna upp med egen personal på familjehem myndighet, och undvika inhyrda konsulter som kostar mycket.

Enheten för våld i nära relation +0,5 mnkr (aug -0,1 mnkr)

Enheten har erhållit statsbidrag Nya SoL, kostnader möter upp i form av böcker, resor/logi och kursavgifter. Dessutom har enheten erhållit ej budgeterade statsbidrag från länsstyrelsen avseende ”Hjälpa våldsutsatta till stadigvarande boende”. Inköp av möbler till jourlägenheter som blivit framflyttat till i år på grund av högt ärendeinflöde.

Kostnad för inhyrd personal som nu har avslutats har gett merkostnad på 0,5 mnkr. Vakans och långtidssjukskrivning finns, vilket bidrar till överskott på personalkostnader. Lägre externa placeringar är budgeterat.

Utredningsenhet Boende + Kristinelund -0,1 mnkr (aug -0,1 mnkr)

Beslutade medel för Bostad först blev lägre än vad verksamheten ansökt och därmed budgeterat för. Dock kompenseras bortfallet av högre intäkter från migrationsverket.

Kundförluster på kundfordringar ger en minusavvikelse, och förklaras av boende som saknar betalningsförmåga. Nettot på bostadshyror (kostnader och intäkter) ger en plusavvikelse.

Personalkostnaderna är högre jämfört budget, beroende på släpande kostnader för det avvecklade flyktingboendet i form av avgångsvederlag.

Öppenvårdsenheter +1,0 mnkr (aug 1,0 mnkr)

Den huvudsakliga förklaring till avvikelsen, är att öppenvårdsenhet Barn och familj har haft vakanser/frånvaro av personal. Därutöver erhållet statsbidrag utöver budget från socialstyrelsen. Öppenvårdsenhet Vuxen har haft behov av väktare som medfört en högre kostnad.

Förebyggande verksamheter +1,2 mnkr (aug +1,0 mnkr)

Verksamheten har överskott på personalkostnader främst beroende på vakanser under året. Rekrytering pågår! Projektintäkter för stadsdelslyftet kommer att mötas av motsvarande kostnader. Därutöver intäkter från olika stiftelser som kommer att nyttjas under året.

Tillståndsenheten -0,6 mnkr (apr -0,6 mnkr)

Alla tillståndshavare ska skicka in en restaurangrapport för föregående år under våren. När rapporterna har kommit in behöver enheten granska dessa och eventuella kompletteringar behöver göras innan enheten kan fastställa och debitera de årliga avgifterna. Dessa avgifter står för den största delen av enhetens intäkter. Under våren sker flest ansökningar om nya tillstånd. Samtidigt finns önskemål om debitering efter sommaren, eftersom det oftast är krögarnas mest lönsamma period, vilket gör att enheten har negativ avvikelse mot budget till dess att fakturering sker.

Utveckling och stöd 0 mnkr (aug +0,7 mnkr)

Positiv avvikelse för statsbidrag avseende Ukraina och för personalkostnader på grund av vakanser. Negativa avvikelser kopplat till den stora omflyttningen av verksamheter samt larm och bevakning.

Övergripande samt mindre verksamheter +9,9 mnkr (apr +2,0 mnkr)

Satsning inom området hemlöshet samt extra medel för stärkt öppenvård budgeterat på övergripande nivå.

3 Årsprognos

Det bör först noteras att nämndens ram förändrats i och med hanteringen av tidigare underskott, vilket innebär 25 mnkr mindre än föregående år, samtidigt som ett omfattande omställningsarbete pågår.

Se mer omfattande beskrivning av omställningsarbetet under ärendet ”Åtgärdsplan för ekonomi i balans” för att se prognosen i ett sammanhang utifrån verksamhetsperspektiv.

Utan aktivt arbete skulle resultatet kunna sluta på ca -50 mnkr.

Sektorn kommer fortsätta ha en tät uppföljning av placeringar (bl a orsaker och kostnader) för att kunna rikta och rikta om resurser under innevarande och kommande år. Åtgärder som behöver vidtas kräver planering, men kortsiktiga åtgärder är att se över nuvarande placeringar som åligger respektive verksamhet, vilka hemtagningar som är möjliga.

Utvecklingen kring den allvarliga brottsligheten för unga personer är oroväckande på nationell nivå, och även på lokal nivå runt om i landet. i Gävle kommun följer den trenden med flera allvarliga händelser och fortsatt pågående rekrytering till den organiserade brottsligheten.

Som en del i omställningsarbetet Socialtjänstlag kring barn och unga, har ett koncernövergripande arbete påbörjats under våren 2026. Syftet är att utveckla det samlade arbetet kring målgruppen barn och unga, där alla offentliga aktörer ska kunna bidra i att utveckla skyddsfaktorer - jobb, praktikplatser, fritidsaktiviteter. Målet är också att mobilisera samhällsaktörer brett för att stödja unga i riskzon.

I ett längre perspektiv är en tydlig ambition att bygga ut en förebyggande och tillgänglig socialtjänst med kunskapsbaserade insatser, som möjliggör minskade placeringskostnader.

Årsprognos för nämnden uppgår till -40 mnkr.

4 Investeringsverksamhet

Investeringsbudget för året uppgår till 1,4 mnkr efter beslut i Kommunfullmäktige i mars om ombudgetering från föregående år med 0,2 mnkr. Utfallet är 1,4 mnkr för ackumulerad period och avser bland annat ljudanläggning, arkiv och teknisk utrustning.

5 Sammanfattande kommentarer till kommunstyrelsen (FU)

Resultat / Årsprognos/Investeringsverksamhet

Resultat

Ackumulerat resultat uppgår till -30,1 mnkr för hela nämndens ansvarsområde. Utfallet avviker mot budget med -34,2 mnkr.

I huvudsak kan avvikelsen mot budget kopplas till HVB-placeringar. Redan under hösten 2025 ökade antalet placeringar och en stor del av dessa är nya/för nämnden tidigare ej kända ungdomar. Vid en jämförelse med samma period förra året är utfallet högre i år. Kostnaderna för öppna insatser/stödinsatser har dock minskat i förhållande till föregående år. Ambitionen av de besparingar som gjordes efter beslut som fattades 2024 kvarstår. Det innebär att nämnden strävar efter att ha så få placeringar som möjligt eller kortare placeringstider och att tillgodose vårdbehoven genom egna öppenvårdsinsatser.

I den senaste granskningen som gjorts har kategorin omsorgsbrist blivit den vanligaste orsaken till placeringar. Här behövs en närmare analys. Antalet nya placeringar har minskat under året, antalet omplaceringar samt andelen LVU har ökat. Detta tyder på att de ungdomar som placerats har en omfattande problematik. Det finns risker att avsluta dessa med hemmaplanslösningar om inte noggranna riskbedömningar görs. Bland ungdomar med kriminell problematik är det många ärenden där socialtjänsten inte haft tidigare kännedom. Samhällsutvecklingen är oroväckande och det finns inga signaler om att rekrytering av unga till organiserad brottslighet minskar. Målgruppen har breddats och de förebyggande insatserna har i många fall inte lyckats identifiera.

Granskningar och erfarenheter från den operativa nivån visar en än mer oroande samhällsutveckling. Bland ungdomar med kriminell problematik är det många ärenden där det inte funnits någon tidigare kännedom inom nämndens verksamheter.

Signalerna kring rekrytering av unga personer till gängkriminalitet är alarmerande. Målgruppen för rekrytering till den organiserade brottsligheten har breddats som har varit svåra att identifiera genom sektorns förebyggande arbete.

För att stärka samarbetet med regionen har en workshops aktiverats som kommer genomföras den 20 oktober. Där kommer fokus vara på förbättrade arbetssätt i gemensamma team kring unga med psykisk ohälsa som är placeringsnära.

Sektorn har igångsatt ett utvecklingsarbete där hela kommunkoncernen involverats. Syftet är att kunna stärka insatserna på hemmaplan för ungdomar där det finns risker att utveckla en kriminell livsstil. Arbetet med att stärka skyddsfaktorerna lyckad skolgång/sysselsättning, meningsfull fritid och tryggare hemförhållanden behöver stärkas ytterligare.

Prognos

Det bör först noteras att nämndens ram förändrats i och med hanteringen av tidigare underskott, vilket innebär 25 mnkr mindre än föregående år, samtidigt som ett omfattande omställningsarbete pågår. Se mer omfattande beskrivning av omställningsarbetet under ärendet ”Åtgärdsplan för ekonomi i balans” för att se prognosen i ett sammanhang utifrån verksamhetsperspektiv. Utan aktivt arbete skulle resultatet kunna sluta på ca -50 mnkr.

Sektorn kommer fortsätta ha en tät uppföljning av placeringar (bl a orsaker och kostnader) för att kunna rikta och rikta om resurser under innevarande och kommande år. Åtgärder som behöver vidtas kräver planering, men kortsiktiga åtgärder är att se över nuvarande placeringar som åligger respektive verksamhet, vilka hemtagningar som är möjliga.

Utvecklingen kring den allvarliga brottsligheten för unga personer är oroväckande på nationell nivå, och även på lokal nivå runt om i landet. i Gävle kommun följer den trenden med flera allvarliga händelser och fortsatt pågående rekrytering till den organiserade brottsligheten.

Som en del i omställningsarbetet Socialtjänstlag kring barn och unga, har ett koncernövergripande arbete påbörjats under våren 2026. Syftet är att utveckla det samlade arbetet kring målgruppen barn och unga, där alla offentliga aktörer ska kunna bidra i att utveckla skyddsfaktorer - jobb, praktikplatser, fritidsaktiviteter. Målet är också

att mobilisera samhällsaktörer brett för att stödja unga i riskzon. I ett längre perspektiv är en tydlig ambition att bygga ut en förebyggande och tillgänglig socialtjänst med kunskapsbaserade insatser, som möjliggör minskade placeringskostnader.

Årsprognos för nämnden uppgår till -40 mnkr.

Investeringsverksamhet

Investeringsbudget för året uppgår till 1,4 mnkr efter beslut i Kommunfullmäktige i mars om ombudgetering från föregående år med 0,2 mnkr. Utfallet är 1,4 mnkr för ackumulerad period och avser bland annat ljudanläggning, arkiv och teknisk utrustning.